
ДИЗАЙН

УДК 74:378.147

Булавицький І. Я.

старший викладач кафедри дизайну, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова, (Україна, Миколаїв), lsdesign.proj@gmail.com

Струкачова Л. М.

старший викладач кафедри дизайну, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), lsdesign.proj@gmail.com

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Проаналізовано проблеми, які виникли перед викладачами в умовах воєнного стану в Україні, організація навчального процесу в режимі дистанційного та змішаного навчання, взаємодія студентів з викладачами.

Ключові слова: воєнний стан, дистанційне та змішане навчання, робота викладачів, творчість студентів-дизайнерів.

Вступ. Через війну Росії проти України заклади вищої освіти опинилися перед низкою проблем, вони зіткнулися із суттєвими викликами, а саме: загроза життю та здоров'ю учасникам освітнього процесу, руйнування освітньої інфраструктури, вимушене масштабне переміщення здобувачів вищої освіти в межах України та їх евакуація за кордон, непередбачуваний графік тривоги, що відбуваються у різні періоди часу та неоднаково тривають у містах та областях, введення комендантських годин тощо. Страх за життя і майбутнє, відсутність у студентів мотивації до навчання через невпевненість у завтрашньому дні, відірваність від соціуму також не сприяли налагодженню навчального процесу.

В таких умовах викладацькому складу ЗВО необхідно було налагоджувати освітній процес. Крім того, багато питань виникало в процесі організації учбового процесу в режимі дистанційного та змішаного навчання, необхідно було шукати нові форми та методи роботи, засвоювати нові інструменти та технології.

Постановка завдання (мета роботи): автори статті поставили перед собою завдання – проаналізувати проблеми, які постали перед викладацьким складом закладу вищої освіти на прикладі власного досвіду роботи зі студентами кафедри дизайну в умовах воєнного стану.

Сьогодні навчання студентів-дизайнерів відбувається у незвичних умовах. Слід враховувати той факт, що спеціальності дизайнера притаманні свої специфічні особливості, які суттєво відрізняють її від інших спеціальностей, оскільки вона поєднує як матеріальні, так і творчі риси.

Стресова ситуація змусила викладачів цієї спеціальності шукати нові шляхи взаємодії викладача та студента. Необхідно було скорегувати програму занять, розширити комплекс самостійних творчих завдань, які не потребували б постійного контакту студента з викладачем в аудиторії. Запроваджено індивідуальний процес виконання творчих завдань, який мав сприяти розвитку креативного мислення, активізації творчих здібностей студентів, формуванню нового підходу до навчання. Перед викладачами виникла також необхідність розширення часових інтервалів під час виконання творчих завдань, слід також врахувати побажання студентів щодо вибору чи зміни термінів їх виконання.

Якщо, в період пандемії умови для дистанційного навчання у всіх категорій студентів були в основному однаковими, то під час воєнного стану виникли питання з матеріально-технічною базою та соціально-психологічними аспектами. Проблеми технічного характеру пов'язані з відсутністю або обмеженим доступом до технічних засобів навчання, до інтернету (відсутність інтернет-зв'язку, лімітована швидкість Wi-Fi роутерів, відсутність Wi-Fi точок в укриттях), перебої з освітленням тощо. Не всі студенти мають можливість долучитися до занять, для цього є об'єктивні причини, наприклад, вимушений від'їзд, багатьом студентам необхідно працювати, щоб підтримати родину, є студенти, які воюють. Вони набували нових знань, досягали успіхів у навчанні, щоб розвивати мирну Україну, але продовжили навчання вже в окопах.

Студент НУК ім. адмірала Макарова, старший солдат Владіслав Басін воює за Україну з 2022 р. В 2023 році він захистився та отримав диплом.

22.07.23 р. Владіслав Басін отримав відзнаку «За особисту хоробрість», яку вручив йому командувач

Є, на жаль, і ті, хто вже ніколи не повернеться до рідного міста. Випусник університету 2020 року, молодший сержант Богдан Ізмайлов загинув 2 вересня 2023 р. в районі Красногорівки (Покровський район Донецької області), захищаючи Україну.

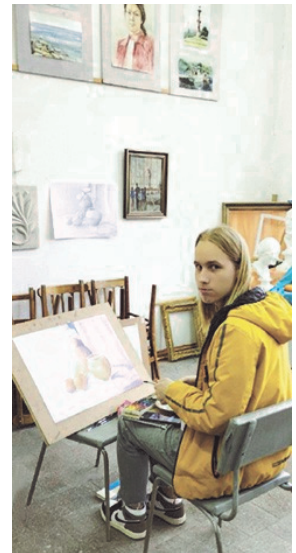
Богдан Ізмайлов нагороджений Міністром оборони України Олексієм Резніковим відзнакою «Хрест десантно-штурмових військ» (Посвідчення № Є31080 від 19.08.2023 р.).

Не всі можуть захищати Україну зі зброєю в руках, проте способів допомогти рідній країні вистояти є значно більше. Одними з тих, хто завжди стоїть за спиною військових та допомагає їм є волонтери. Волонтерять і студенти НУК ім. адмірала Макарова.

Серед волонтерів – студентка 4 курсу кафедри дизайну Олександра Дубровна. Спільно з волонтерами благодійного фонду БО БФ «Charity IT» вона допомагає військовим. Серед добрих справ цього фонду та, зокрема, Олександри Дубровни – забезпечення кормами тварин, які постраждали внаслідок підриву російськими військами Каховської ГЕС.

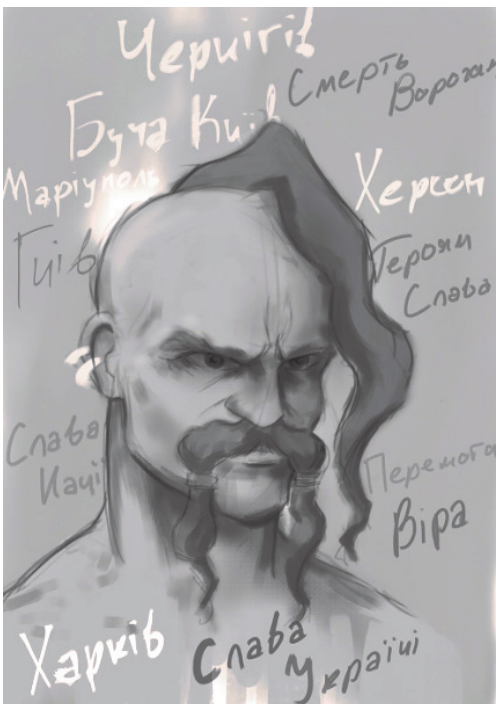

В умовах воєнного стану значно зростає психологічне навантаження як на студентів, так і на викладачів. Крім орієнтації на академічні успіхи, фокус уваги викладачі переміщують на підтримку та нормалізацію психічного стану студентів. Психологічна рівновага студентів такої творчої спеціальності як дизайнерська, є запорукою успішного навчально-творчого процесу. Демонстрація власного спокою та врівноваженості викладача – це найбільш простий спосіб допомогти їм зберегти спокій і оптимізм, вселити впевненість і віру в майбутнє.

Введення в освітній процес режиму як дистанційного, так і змішаного навчання, сприяло пошуку нових технологій, інструментів, форм та методів роботи. Так, після корекції програми занять дисципліни «Рисунок та живопис», студенти самостійно виконують творчі завдання, працюють над образами, а викладач консультує онлайн, допомагає знай-

ти оптимальне художнє рішення на задану тематику. Разом з тим тут виникають деякі проблеми. Так, наприклад, спілкування зі студентами онлайн не дає можливості викладачу показати технічні прийоми в роботі з акварельними фарбами «по сухому» або «по мокрому» та з іншими художніми матеріалами. Особливо це стосується викладання цього предмета студентам першого курсу. Коли студент отримує завдання на фото, то проблеми виникають вже у студентів, їм складно зобразити об'ємні предмети на площині, їм слід враховувати розмір предметів, їх розташування у просторі, лінійну та повітряну перспективу, а це по фото складно визначити. Крім того, фото спотворює колір предметів. І ще проблема – коли студент надсилає курсову роботу, викладачу складно визначити, чи виконував студент її самостійно.

Олексій Кузьменко

Як ми бачимо, в умовах воєнного стану практичні та психологічні проблеми при здійсненні освітнього процесу студентів-дизайнерів переплітаються. При цьому зростає навантаження на викладачів. Так, в умовах дистанційного навчання, коли освітній процес здійснюється із застосуванням комп'ютерних технологій, виникає питання щодо постійного поповнення викладачем своїх знань: слід знати правила роботи з онлайн-платформами, інструменти спільної роботи з документами та засоби групової діяльності і комунікації, вміти взаємодіяти в хмарних сервісах. Треба також комбінувати технології відеозв'язку (відповідно до розкладу в режимі реального часу), мати електронну пошту, слід постійно перебувати на зв'язку із студентами, надавати своєчасні консультації.

При змішаному навчанні навантаження на викладачів також зростає, їх роль трохи змінюється. Тут вони більше стають фасилітаторами навчального процесу, основна мета їх не просто оцінювати студентів на екзамені, а й активно взаємодіяти з ними, відстежувати прогрес, успіхи в творчому розвитку та допомагати у разі потреби. Викладачі перестають бути просто спостерігачами, більше беруть на себе менторську функцію. Особливо це важливо при підготовці студентів такої творчої спеціальності як дизайнери, коли треба не тільки контролювати,

а більше орієнтувати, підказувати, сприяти творчому розвитку студентів.

Якщо при дистанційному навчанні не вистачає «живого» спілкування студента з викладачем, то при змішаному навчанні з'явилася можливість не тільки спілкуватися, але і організовувати спільні відвідування художніх виставок, виставок декоративно-ужиткового мистецтва в музеях, виставкових залах, бібліотеках тощо. Це не просто спільні відвідування, це – і налагодження соціальних зв'язків, які знадобляться студенту в майбутньому, і – безперервна самоосвіта, і – нові ідеї для власних творчих робіт тощо. Необхідно озброювати майбутніх дизайнерів не тільки сумою міцних теоретичних знань, а й умінням практично застосовувати ці знання на практиці.

Дуже важливий і особистий приклад викладача, який не тільки відвідує виставки разом зі своїми студентами, але і сам організовує персональні виставки і запрошує на них своїх студентів.

Можна згадати виставку товарних знаків та символів «Знак. Імідж. Лого» старшої викладачки кафедри дизайну НУК ім. адмірала Макарова Людмили Струкачової. Це – лише маленька частина творчої лабораторії викладача-практика. Презентація виставки відбулася 24 березня 2023 р. у Миколаївському обласному художньому музеї ім. В. В. Верещагіна.

21 серпня 2023 р. у Літературному сквері біля Центральної міської бібліотеки ім. М. Кропивницького відкрито художню меморіальну дошку на честь відомого миколаївського поета, публіциста, есеїста, перекладача, заслуженого діяча мистецтв України, лауреата Шевченківської премії Дмитра Кременя.

Автор меморіальної дошки – скульптор, графік, живописець, старший викладач кафедри дизайну НУК ім. адм. Макарова, заслужений діяч мистецтв України Іван Булавицький.

Тож викладач повинен бути не тільки фахівцем, який навчає студентів своїй науці, але і вихователем, певним прикладом стійкості та адаптивності.

Це допомагає налагодженню довіри студентів до викладача, побудові ефективній взаємодії між ними. Коли студент довіряє викладачу, то докладає більше зусиль в навчанні. А коли викладач докладає зусиль, щоб краще пізнати своїх студентів на більш особистісному рівні, він підвищує свою професійну компетентність, набуває новий досвід. Така співпраця зі студентами дає розуміння того, що навіть в екстремальних умовах війни, в житті залишилось місце для чогось звичного та прекрасного. А це – дає віру в майбутнє.

В умовах війни сила викладачів – не тільки в умінні давати студентам завдання, а у здатності підтримати, убезпечити від розчарувань, підсилити відчуття контролю над сьогоденням і майбутнім, яке, здавалося, втрачене назавжди. Враховуючи складні обставини навчання в умовах воєнного стану, викладачі роблять все, щоб дати належну освіту сьогодинішнім і завтрашнім здобувачам, оскільки саме ці діти – цвіт нашої нації. Загартовані війною, саме вони будуть відбудовувати нашу країну.

Література

1. Про внесення змін до деяких законів України щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану: закон України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2126-20#Text>. Дата звернення: 15.11.23.
2. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: закон України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>. Дата звернення: 15.11.23.
3. Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні: лист МОН. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zabezpe>. Дата звернення: 15.11.23.

Bulavytskyi I. Y., Senior Lecturer of the Department of Design, Educational and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), lsdesign.proj@gmail.com

Strukachova L. M., Senior Lecturer of the Department of Design, Educational and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), lsdesign.proj@gmail.com

PROFESSIONAL TRAINING FOR FUTURE DESIGNERS IN TIMES OF MARTIAL LAW

The challenges faced by educators under martial law in Ukraine, the organization of the educational process in distance and blended learning modes, and the interaction between students and instructors have been thoroughly analyzed.

Keywords: martial law, distance and blended learning, teachers' work, creativity of student designers.